

Cuvinte cheie: identitate, Internet, lume virtuală, lume digitală, nomadism.

Key words: identity, Internet, virtual world, digital world, nomadism.

**ASPECTE PRAGMATICE ALE EDUCAȚIEI ÎN REPUBLICA MOLDOVA :
PERSPECTIVE ALE GÂNDIRII CRITICE
PRAGMATIC ASPECTS OF EDUCATION IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA:
PERSPECTIVES OF CRITICAL THINKING**

Eugenia Bogatu

(Universitatea de Stat din Moldova)

Ne propunem să analizăm contextul instituțional și modalitățile în conformitate cu care se desfășoară, după anii 1990, educația socială în Republica Moldova. În perioada post-sovietică, învățământul din Republica Moldova a trecut și trece prin metamorfoze continue, implicit și la capitolul educație socială. Astfel, în învățământul de la ciclul primar, gimnazial, liceal în toți acești ani elevii au studiat mai multe discipline la începutul perioadei post-sovietice - *Noi și legea*, după anii 2001 – *Educația civică*, iar începând cu 2018 – *Educația pentru societate*. Toate aceste discipline au menirea să formeze actualii și viitorii cetățeni ai Republicii Moldova. Pentru a identifica care este starea de lucruri ce vizează predarea educației sociale în învățământul din Republica Moldova am realizat o cercetare calitativă privind disciplinele *Dezvoltarea personală și Educație pentru societate*, predate elevilor din ciclul liceal. Un factor determinant, pe care îl evidențiem în studiul nostru, îl reprezintă faptul că o importanță majoră o au rațiunile pragmatice, și în special contribuțiile aduse de pragmatismul american (Peirce, James, Dewey) de care trebuie să se țină cont în predarea educației sociale în instituțiile de învățământ. De exemplu, Dewey, autorul lucrării *Psihologia și pedagogia gândirii* face o distincție între logic și psihologic – valabilă și azi. De aspectul logic țin ideile fixate în cultură prin concepții, legi (inducție, deducție, raționament, concret-abstract etc); de latura psihologică țin aspectele anterioare ale educației, legate de formarea motivației.

A acțiunile eficiente, atât de importante pentru contextul social, sunt determinate în sensul cel mai direct de raționalitate și gândire critică. Iar gândirea critică autentică, din punct de vedere pragmatic este dezvoltată prin intermediul dinamicii reflecției filosofice. În instituțiile de învățământ din Republica Moldova reflecția filosofică ar putea fi dezvoltată atât în contextul studierii eticii, logicii și filosofiei pentru copii, cât și în cadrul celorlalte discipline umaniste studiate de către elevi.

We propose to analyze the institutional context and the ways in accordance with which, after the 1990s, social education is carried out in the Republic of Moldova. In the post-Soviet period, education in the Republic of Moldova went through and is going through continuous metamorphoses, implicitly also in the chapter of social education. Thus, in primary, secondary and high school education in all these years, students studied several subjects at the beginning of the post-Soviet period - *Us and the law*, after 2001 – *Civic education*, and starting from 2018 – *Education for society*. All these disciplines are meant to train current and future citizens of the Republic of Moldova. In order to identify the state of affairs regarding the teaching of social education in education in the Republic of Moldova, we conducted a qualitative research on the subjects *Personal Development* and *Education for Society*, taught to high school students. A determining factor, which we highlight in our study, is the fact that pragmatic reasons are of major importance, including the contributions brought by American pragmatism (Peirce, James, Dewey) that must be taken into account in the teaching of social education in institutions of education. For example, Dewey, the author of *Psychology and the Pedagogy of Thought* makes a distinction between logical and psychological - still valid today. The logical aspect includes ideas fixed in culture through concepts, laws (induction, deduction, reasoning, concrete-abstract, etc.); on the psychological side, hold the previous aspects of education, related to the formation of motivation.

Effective actions, so important to the social context, are determined in the most direct sense by rationality and critical thinking. And authentic, pragmatic critical thinking is developed through the dynamics of philosophical reflection. In the educational institutions of the Republic of Moldova, philosophical reflection could be developed both in the context of studying ethics, logic and philosophy for children, as well as in the other humanistic subjects studied by students.

Cuvinte cheie: educație, gândire critică, pragmatism, filosofie, netică, psihologie socială.

Key words: education, critical thinking, pragmatism, philosophy, ethics, social psychology.